



NOVIČNIK

ZA ŠOLSKE LETI 2021/2022 in 2022/2023



Spoštovani bralci!

Namen Novičnika je predstaviti pregled glavnih usmeritev, dogodkov in aktivnosti na področju upravljanja s kakovostjo srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja v nacionalnem in evropskem prostoru ter nakazati usmeritve za prihodnost.

Na hiter in enostaven način želimo informirati vodstva, šolske time za kakovost in učitelje o tem, kam usmerjamo svoja prizadevanja in kakšno podporo lahko pridobite pri nas. Nagovoriti pa želimo tudi organizacije za izobraževanje odraslih, ki izvajate srednje poklicno in strokovno izobraževanje, ter predstavnike sistemske ravni.

KAZALO VSEBINE

I. Podpora srednjim poklicnim in strokovnim šolam pri vzpostavljanju internih sistemov kakovosti	3
MREŽENJE ŠOL ZA KAKOVOST 2023	3
ENODNEVNA USPOSABLJANJA ZA KAKOVOST	5
E-SAMOEVALVACIJA EPoS – DODATNA OPORA PRI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI ŠOLE	7
MEDNARODNA KOLEGIALNA PRESOJA KAKOVOSTI ŠOL – DOPOLNITEV SAMOEVALVACIJE Z ZUNANJO EVALVACIJO NA RAVNI ŠOLE	8
LETNI POSVET O KAKOVOSTI 2022	10
II. Prispevek k razvoju evropskih sistemov poklicnega in strokovnega izobraževanja	12
ZUNANJA EVALVACIJA PODPORE ŠOLAM	12
PREDSTAVNICE NRP EQAVET – PRESOJEVALKE KAKOVOSTI EVROPSKIH SISTEMOV POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA	14



I. Podpora srednjim poklicnim in strokovnim šolam pri vzpostavljanju internih sistemov kakovosti

Evalvacija Centra RS za poklicno izobraževanje iz leta 2022 je pokazala, da je v letu 2021 le 31,3 % izvajalcev srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja (srednjih šol in organizacij za izobraževanje odraslih) objavilo poročilo o kakovosti oz. samoevalvacijsko poročilo na svoji spletni strani, kot to zahteva Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju iz leta 2006. Delež se je od leta 2017, ko je 39 % izvajalcev javno objavilo poročilo, celo zmanjšal. Sistematično upravljanje s kakovostjo tako znotraj delovnih organizacij kot šol je v sodobnem času nuja. Vzpostavitev Internega sistema kakovosti, ki bo odgovoril na razvojno vizijo posamezne šole in omogočil aktivno soudeležbo pomembnih deležnikov, pa je zelo zahtevna naloga.

Zato srednje poklicne in strokovne šole ter izobraževalce odraslih, ki izvajate srednje poklicno in strokovno izobraževanje, ob tej priložnosti nagovarjamo, da poiščete podporo pri nas, drugih javnih zavodih in/ali drugje. V nadaljevanju predstavljamo različne oblike podpore, ki jih nudi NRP EQAVET na Centru RS za poklicno izobraževanje.

MREŽENJE ŠOL ZA KAKOVOST 2023

V sodelovanju s Sektorjem za kakovost in analize Ministrstva za vzgojo in izobraževanje izvajamo dolgoročni program podpore za vodstva in šolske time za kakovost z naslovom **'Mreženje šol za kakovost 2023'**. Mreženja se udeležuje približno 20 šol, med katerimi je večina tistih, ki se naših dogodkov s področja izobraževanja za kakovost udeležuje prvič.

Mreženje se je začelo maja 2023 in se bo zaključilo decembra 2023. Poteka v obliki skupnih srečanj vseh šol, vmesnih srečanj v manjših skupinah šol ter dela znotraj kolektivov posameznih šol. Nosilci procesov, ki vzporedno potekajo

na šolah, so šolski timi za kakovost pod vodstvom svojih ravnateljev oz. ravnateljic. Mreženje omogoča medsebojno podporo in sprotno izmenjavo izkušenj med šolami.

Pričakovani rezultati Mreženja šol za kakovost 2023 so:

- vzpostavljen/izpopolnjen proces samoevalvacije z uvajanjem izboljšav na ravni šole,
- vzpostavljena organizacijska struktura za kakovost ter dogovor o vlogah in odgovornostih v procesu upravljanja s kakovostjo (vloga ravnatelja, tima za kakovost, učiteljskega zbora, posameznega učitelja ter drugih (razvojnih) timov in skupin na šoli),
- pripravljena osnovna šolska dokumentacija v povezavi s kakovostjo (Samo-evalvacijsko poročilo z akcijskim načrtom ukrepov in izboljšav na evalviranih področjih),
- napredek v kakovosti izbranih dveh vsebinskih področij (profesionalno učenje in delovanje učiteljev, varno in spodbudno učno okolje) v naslednjih letih.

Vsebinsko ozadje Mreženja šol za kakovost je zbirka [Kakovost v vrtcih in šolah](#)¹.

Poleg izpopolnjevanja samega **procesa ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo** je mreženje v letu 2023 usmerjeno na **varno in spodbudno učno okolje** ter **profesionalno učenje in delovanje učiteljev**.



¹ <http://solazaravnatelj.si/index.php/dejavnosti/zaloznistvo/zbirka-kakovost-v-vrtcih-in-solah>.

Kakovost gradimo s pomočjo timov in s pomočjo povezane skupnosti, kjer:

- si razdelimo **vloge**,
- se medsebojno **podpiramo**,
- gradimo na **močnih točkah** vsakega člana,
- se **redno** sestajamo,
- se sproti **usklajujemo**,
- opredelimo **skupne cilje**,
- skupaj iščemo **poti do ciljev**,
- skupaj spremljamo **napredek** in
- poskrbimo za **dobro vzdušje**.

V šolskem letu 2006/2007 so bili za izvajalce srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja v zakonodajo umeščeni obvezni elementi internih sistemov kakovosti. Danes, petnajst let kasneje, dve tretjini srednjih poklicnih in strokovnih šol na tem področju še vedno ostaja neaktivnih oz. premalo aktivnih ali pa se spoprijema z drugimi ovirami pri nadgradnji obstoječih internih sistemov kakovosti. Predstavniki sistemske ravni iščemo načine, kako v nacionalnem prostoru vzpostaviti pogoje in dejavnike, ki bodo vse ravnatelje/-ice šol spodbudili k postopnemu, a vztrajnemu in stalnemu uvajanju ter nadgrajevanju sistematičnega procesa upravljanja s kakovostjo, zavedajoč se, da moramo vzporedno izpopolnjevati kakovost



podpore, ki jo ponujamo šolam. Skrb za kakovost sistema srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja je skupna odgovornost vseh, izzive moramo premagovati skupaj, v dialogu in povezano.

V okviru pobude 'Mreženje šol za kakovost 2023' smo za lažje sodelovanje in medsebojno povezovanje ustvarili spletno učilnico "Mreženje šol za kakovost".

ENODNEVNA USPOSABLJANJA ZA KAKOVOST



V podporo srednjim poklicnim in strokovnim šolam ter organizacijam za izobraževanje odraslih pri upravljanju s kakovostjo smo tudi v letih 2022 in 2023 izvajali usposabljanja za vodstva, člane timov za kakovost ter člane drugih strateških in razvojnih timov. Ponujamo tri vrste krajših, enodnevnih usposabljanj:

- **Temeljno usposabljanje 'Zagotavljanje in izboljševanje kakovosti'**, ki je namenjeno šolam, ki so na področju sistematičnega upravljanja s kakovostjo na začetku in želijo v naslednjih letih postopoma vzpostaviti učinkovit, pregleden in delujoč notranji sistem kakovosti šole.
- **Nadaljnje usposabljanje 'Strateško in razvojno načrtovanje'**, ki je namenjeno šolam, ki se s sistematičnim upravljanjem s kakovostjo šole že ukvarjajo, vendar si želijo proces nadgraditi.
- **Za organizacije za izobraževanje odraslih, ki izvajajo formalno srednje poklicno in strokovno izobraževanje**, pa ponujamo usposabljanje za umestitev nacionalnih kazalnikov, ki so usklajeni z evropskimi kazalniki EQAVET, v njihove obstoječe interne sisteme kakovosti.

Pri snovanju programa usposabljanja prisluhujemo potrebam posamezne šole oz. organizacije za izobraževanje odraslih. V ta namen s pomočjo ravnatelja in tima za kakovost predhodno opravimo analizo šolske dokumentacije in krajši intervju.

Usposabljanja temeljijo na modelu kakovosti, ki je predstavljen v zbirki [Kakovost v vrtcih in šolah](#)², ter na skupnem evropskem okviru kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja, modelu EQAVET, ki je predstavljen v priročniku [Okvir EQAVET za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti](#)³. Vsako usposabljanje je obogateno s primeri dobrih praks.

Evalvacija izvedenih usposabljanj je pokazala, da so usposabljanja vodstva in time za kakovost spodbudila k odločitvam za spremembe, kar potrjujejo tudi izjave nekaterih udeležencev usposabljanj.

»Kaj smo pridobili kot šola s tem usposabljanjem? Odkrito. Dodatno delo, ki ga z veseljem opravimo, saj tako spremljamo kakovost šole in njeno prepoznavnost v lokalnem okolju. Spoznali pa smo, da moramo permanentno težiti k še večji kakovosti poučevanja in h krepitvi dobrih odnosov tako v razredu kot v zbornici. Z usposabljanjem smo dobili tudi potrditev, da kot učitelji delamo dobro, da dajemo vse od sebe in da smo na pravi poti z metodami sodobnega poučevanja. Pomembno je tudi zavedanje, da za družbo nasploh opravljamo zelo pomembno delo, ki bi moralo biti primerno cenjeno in ovrednoteno. In kaj sem pridobila sama kot koordinatorica ekipe za kakovost? Nasmeh na obrazu, saj sem imela pred to izvedbo veliko pomislekov, kako se bodo odzvali sodelavci. Imam občutek, da po tej delavnici sodelavci lažje sprejemajo odločitve o izvajanju samoevalvacij, se odkrito pogovarjamo o rezultatih samoevalvacije, iščemo rešitve, naši medosebni odnosi pa so se poglobili. Upam si trditi, da z dobrimi medosebnimi odnosi pripomoremo k ustvarjanju pozitivnega učnega okolja na šoli. Naj ne pozabim omeniti, da se je naša šola ponovno prijavila k spletnemu anketiranju EPOs 2023, v katerega je letos vključenih dvakrat več učiteljev kot pri izvedbi EPOs 2021.«

Anita Golob, učiteljica na Šoli za ekonomijo, turizem in kmetijstvo, Šolski center Ptuj

² <http://solazaravnatelj.si/index.php/dejavnosti/zaloznistvo/zbirka-kakovost-v-vrtcih-in-solah>.

³ https://www.eqavet-nrp-slo.si/wp-content/uploads/2018/02/Prirocnik_EQAVET_2017.pdf.

»Na Strokovnem izobraževalnem centru Ljubljana smo ekipno usmerjeni v razvoj ter izvajanje izobraževalnih programov in storitev, opredeljenih na kakovosti, saj sledimo skupni viziji 'Vzpostaviti in razvijati timsko izobraževalno institucijo, utemeljeno na kakovosti in sodelovanju'. To je izziv za vse tri naše organizacijske enote – za Srednjo poklicno in strokovno šolo Bežigrad, Avtošolo Ježica in Medpodjetniški izobraževalni center.

Zavedamo se, da je zagotavljanje kakovosti proces, v katerem moramo sodelovati vsi – tako zaposleni kot dijaki in starši, mentorji v podjetjih in socialni partnerji. Razumevanje koncepta kakovosti je zelo individualno pogojeno, saj je to vpliv objektivnih in subjektivnih dejavnikov. Želeli smo preseči individualno perspektivo razumevanja kakovosti, zato smo se v letošnjem šolskem letu odločili, da se bomo aktivno povezali z evropsko mrežo EQAVET preko nacionalne referenčne točke in dosegli spremembe na področju ekipnega dela.

Delamo prve korake, morda majhne, a zagotovo pogumne, da bomo v prihodnje dosegli kompleksnejše spremembe na področju kakovosti in zagotavljanja varnega in spodbudnega učnega okolja.«

Dr. Nikolaj Lipič, ravnatelj/direktor Strokovnega izobraževalnega centra Ljubljana

»Usposabljanje Zagotavljanje in razvoj kakovosti v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju je bilo zelo zanimivo in uporabno, saj smo kljub temu, da že imamo vzpostavljen interni sistem kakovosti v skladu z modelom POKI, dobili nekaj idej, kako integrirati nacionalne kazalnike v svoj že obstoječi interni sistem kakovosti. V veliko pomoč so nam tudi gradiva, ki smo jih prejeli na usposabljanju in jih redno uporabljamo. Usposabljanje bi priporočili vsem, ki so zaposleni na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja.«

Polona Biba Drol, ravnateljica SŠ, organizatorica izobraževanja

B&B izobraževanje in usposabljanje

»Področje poklicnega in strokovnega izobraževanja predstavlja pomemben del dejavnosti našega zavoda in ima svoje zakonsko predpisane zahteve glede zagotavljanja kakovosti. Poskušamo iskati skupne točke med kakovostjo na ravni zavoda in kakovostjo v PSI. S tem namenom smo se tudi prijavi na delavnico EQAVET. Seznanili smo se z delovanjem mreže EQAVET, referenčne točke NRP in njihove podpore izvajalcem PSI. Nacionalne kazalnike poznamo in smo jih že vključevali v strateške dokumente zavoda. Zanimiva je bila za nas predstavitev dveh primerov dobre prakse, na kakšen način vključiti 11 kazalnikov kakovosti v delovanje zavoda in jih predstaviti v ključnih dokumentih. V okviru delavnice smo se vprašali katere kazalnike že imamo vgrajene v interni sistem kakovosti, kako so vgrajeni, katere podatke v povezavi s kazalniki imamo, kako jih prikazujemo, kaj nam sporočajo in katere so lahko nove razvojne ideje znotraj obstoječega sistema kakovosti. Ključnega pomena za naš nadaljnji razvoj so odgovori na vprašanja: kakšna je naša identiteta in v čem smo edinstveni. Razmere v družbi, gospodarstvu in v svetu na sploh nas silijo k nenehnemu izobraževanju, izpopolnjevanju, rasti in razvoju. Zavedamo se, da tja, do koder je vredno iti, ne pelje nobena bližnjica. Zato smo hvaležni za vsako tako dobro izpeljano izobraževanje in izmenjavo mnenj za dobro delo tudi v prihodnje.«

Branka Bricl, vodja izobraževanja odraslih v Javnem zavodu Cene Štupar



E-SAMOEVALVACIJA EPoS – DODATNA OPORA PRI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI ŠOLE

Samoevalvacija je v Sloveniji temeljna in zakonodajno predpisana metoda ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti šole. Pri tem naj bi šola uporabljala različne pristope in orodja.

EPoS je eno od orodij, ki ga šola lahko izbere pri izvajanju samoevalvacije na izbranih standardih dveh vsebinskih področjih zbirke Kakovost v vrtcih in šolah. To sta **varno in spodbudno učno okolje** ter **profesionalno učenje in delovanje učiteljev**. Da bi šola lahko celovito opravila samoevalvacijo, načrtovala in udeležila izboljšave, je nujno, da samoevalvacijo dopolni z drugimi orodji in pristopi, zlasti v povezavi s področji, kjer EPoS ne omogoča ocene trenutnega stanja (dosežki učencev, vodenje vrtca/šole, vodenje kakovosti).



Samoevalvacijo na ravni šole je treba dopolnjevati z drugimi pristopi in orodji, zlasti na področjih, kjer EPoS ne omogoča ocene stanja.

Naslednja kampanja EPoS, leta 2025 bo ponovno za šole brezplačna. Potekala bo v novem, uporabnikom bolj prijaznem e-okolju.

Kampanja EPoS, kot jo pogovorno imenujemo poteka vsaki dve leti. Tokrat je bila za vključene šole brezplačna. V kampanjo se je vključilo **42** šol, kar je 12 več kot v preteklih letih. Anketiranja se je udeležilo **1.040 učiteljev** in **19.760 dijakov**. Kot pri prejšnji kampanji smo tudi pri tej pripravili usposabljanji za šolske timе za kakovost in vodstva šol:

- **Uvodno usposabljanje pred anketiranjem**, ki je namenjeno seznanjanju z vsebinsko podlago spletnega anketiranja, njegovi umestitvi v širši okvir kakovosti na šoli ter vlogi ravnatelja in tima za kakovost pri tem. Posredovana so tudi tehnična navodila za izpeljavo anketiranja na šoli.
- **Usposabljanje po anketiranju**, kjer je poudarek na interpretaciji rezultatov, premisleku in diskusijah o rezultatih šole v šolskih kolektivih ter načrtovanju, udejanjanju in spremljanju udejanjanja izboljšav na ravni šole.

E-samoevalvacija EPoS poteka **s pomočjo anonimnega anketiranja dijakov in učiteljev**. Preko spletnega vprašalnika učitelji podajo oceno lastnega dela, po enakih postavkah ga ocenijo še dijaki.

Izpis rezultatov na ravni šole omogoča primerjavo šole s povprečjem vseh sodelujočih šol ter z rezultati šole v preteklih anketiranjih. Šola lahko oceni svoj napredek, stagnacijo ali nazadovanje na posameznih standardih skozi leta. Tako ugotovi, na katerih standardih je (še vedno) uspešna in kje je prostor za izboljšave.

Izpis rezultatov na ravni posameznega učitelja omogoča primerjavo z vsemi sodelujočimi učitelji šole ter sodelujočimi učitelji vseh šol. Poleg tega učitelj lahko vidi, pri katerih postavkah je njegova samoocena usklajena z oceno dijakov, kje pa samoocena pomembno odstopa v pozitivno ali negativno smer. Rezultati učitelja so vidni zgolj učitelju. Izpis za šolo je prav tako zaupen, prejme ga le posamezna šola.

MEDNARODNA KOLEGIALNA PRESOJA KAKOVOSTI ŠOL



Samoevalvacijo odlično dopolnjuje kolegialna presoja kakovosti, ki je oblika zunanje evalvacije. Ocenjevani šoli omogoči pridobitev pogleda na svojo kakovost 'od zunaj', kar izboljša objektivnost ocene kakovosti šole na izbranih področjih.

Presojevalci kakovosti so premišljeno izbrani in usposobljeni na področjih, na katerih šola želi presojo kakovosti. Presojevalci lahko postanejo le osebe, ki delujejo v enakem delovnem okolju, torej sodelavci srednjih poklicnih in strokovnih šol. Pri tej obliki presoje kakovosti je namreč v ospredju enakovredna izmenjava med kolegi – od tod se tudi imenuje kolegialna. V letu 2022 smo usposobili novo generacijo mednarodnih presojevalcev.

Kolegialna presoja, ki jo ponujamo pod okriljem NRP EQAVET na Centru RS za poklicno izobraževanje, poteka po evropskih [kazanikih](#), šoli pa omogoča razvoj v smeri primerljivosti z izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja v evropskem prostoru. Kolegialna presoja

poteka v štirih korakih, in v skladu z metodologijo v priročniku **European Peer Review Manual for initial VET**⁵.

Izhodišče za presojo je samoevalvacijsko poročilo na področju, ki si ga šola izbere za presojo. Presojevalci v nadaljevanju obišejo šolo in s pomočjo intervjujev s pomembnimi skupinami deležnikov, lahko pa tudi s pomočjo drugih metod, kot so opazovanje, analiza dokumentacije, analiza spletne strani, ogled šole ipd., zberejo dodatne podatke v povezavi s presojanimi področji in oblikujejo končne ugotovitve.

V šolskem letu 2022/2023 smo izvedli kolegialno presojo z mednarodno zasnovano ekipo presojevalcev na **Šolskem centru Rogaška Slatina**. Presoja je potekala v kombinirani obliki, in sicer v živo v zasedbi treh slovenskih presojevalk, presojevalke iz Hrvaške in presojevalca iz Estonije. Prisoten je bil tudi opazovalec iz Hrvaške, na daljavo pa opazovalka iz Finske. Šola si je za presoano področje izbrala učenje in poučevanje.

Slovenska presojevalka in opazovalka s ŠC Rogaška Slatina sta sodelovali na mednarodni kolegialni presoji v Estoniji, slovenska opazovalka, predstavnica NRP EQAVET pa na mednarodni presoji na Finskem.



Kolegialna presoja omogoča vzajemno učenje, v katerem pridobijo vsi – šola, presojevalci, opazovalci. Kaj, kako in na kakšen način, pa pričajo izjave sodelujočih.

⁵ <https://www.eqavet-nrp-slo.si/gradiva/>.

O prednostih in izzivih ter dobrih praksah mednarodne kolegialne presoje kakovosti smo razpravljali na **mednarodnem spletnem seminarju** aprila 2023. Dogodek je bil izveden pod okriljem slovenske NRP EQAVET v sodelovanju z NRP-ji Finske, Estonije in Hrvaške.

Namen seminarja je bila refleksija izvedenih kolegialnih presoj v sodelujočih štirih evropskih državah ter diskusija o njihovih učinkih in izzivih. Dogodka se je udeležilo 52 oseb iz 16 evropskih držav ter strokovnjaki Sekretariata EQAVET.

Kolegialna presoja je ustrezna za šole, ki imajo na področju upravljanja s kakovostjo že dolgoletne izkušnje.

»Vabilu k sodelovanju v kolegialni presoji se vedno z veseljem odzovem. Vsaka šola je sistem zase in imeti možnost pogleda vanj je neprecenljivo. Kako sodelujejo strokovni delavci, dijaki, starši, delodajalci, drugi deležniki, kakšna je klima, s katerimi izzivi se spoprijemajo, katere strategije uporabljajo za reševanje, kako si pomagajo ... Delo je vedno ekipno. Spoznam nove kolege, medsebojno se dopolnjujemo, usklajujemo, si izmenjujemo znanje, izkušnje, rastemo ... Kar nekaj truda vložimo v prvo povratno informacijo, ki jo je treba izpopolniti v poročilo. Trudimo se, da smo z rezultatom zadovoljni vsi: presojana šola in tim presojevalcev. A delo ni zaključeno. Veliko dobrih idej kolegov presojevalcev in kolegov s presojane šole ter predstavljene rešitve implementiramo v delo z dijaki, starši, sodelavci ... Te kapljajo še nekaj časa po presoji – do naslednje izkušnje.«

Maja Skubic Avsec, ravnateljica Srednje šole za gostinstvo in turizem Novo mesto

»Sodelovanje v mednarodni kolegialni presoji se mi zdi neprecenljiva priložnost za profesionalno in osebno rast. Vloga mednarodne presojevalke v tujini in s tem povezana mednarodna usposabljanja so mi omogočili nadgradnjo znanja na področju zagotavljanja kakovosti v šoli in nadaljnji razvoj različnih strokovnih kompetenc. Hkrati pa je bila to zame priložnost, da spoznam nove ljudi, sodelujem z njimi, se učim z njimi in od njih. Presojevalni obisk me je popeljal v novo okolje, kjer sem lahko doživela utrip estonske šole. Celotna izkušnja je bila vir novih spoznanj in navdiha za lastno prakso. Vesela sem, da sem bila del te zgodbe.«

Klavdija Zver, vzgojiteljica v Dijaškem domu Rogaška Slatina

»Ko sem sprejela sodelovanje v kolegialni presoji, si nisem popolnoma predstavljala, v kaj se spuščam. Želela sem поблиže spoznati novo obliko zagotavljanja kakovosti, saj to potrebujem tudi pri svojem delu. Po projektu sem poleg samega procesa kolegialne presoje, ki je bil zelo intenziven, spoznala še veliko več. Šolo, ki je v slovenskem okolju posebna že zaradi unikatnosti programov, ki jih ponuja. Srčne učitelje in mentorje, uspešne dijake, podjetja, ki gradijo uspešno skupno zgodbo s šolo in lokalnim okoljem.

Zelo dragoceno je bilo tudi sodelovanje v ekipi presojevalcev. Uspelo nam je ustvariti prijetno vzdušje. Zato bi se rada zahvalila vsem vključenim v proces. Prav vsak je dodal svoj kamenček v mozaik uspešnega, zahtevnega in velikokrat tudi zabavnega sodelovanja.«

Nataša Kristan Primšar, vodja MIC-a na Šolskem centru Kranj

»Izkušnja sodelovanja v mednarodni kolegialni presoji s področja kakovosti nam je v prvi vrsti prinesla poglobljen premislek o tem, kako na šoli vodimo procese zagotavljanja kakovosti in čemu so ti namenjeni. Ponudila nam je širši pogled v to, kako je področje urejeno v drugih državah in na drugih šolah. Še posebej slednje je bilo izjemno dragoceno, kajti s kolegico, ki se je usposobila za mednarodno presojevalko, sva dobili priložnost sodelovati pri presoji na eni od estonskih šol. Ker presoja temelji na seznanjanju s strateškimi dokumenti presojane ustanove in na poglobljenih intervjujih z dijaki, zaposlenimi in vodstvom šole ter starši, nekdanjimi dijaki in delodajalci, sva s kolegico pridobili pogled v življenje in delo te šole, kot ga ne bi mogli z nobeno drugo obliko delovnega obiska. Enako poglobljen pogled v delovanje naše šole so dobili kolegi, ki so bili v vlogi presojevalcev pri nas. Zdaj, ko imamo v rokah že poročilo presojevalcev o stanju na naši šoli, lahko rečem, da nam je mednarodna kolegialna presoja podala to, kar smo pričakovali: potrditev, da delamo dobro in da smo na pravi poti, hkrati pa pronicljiv pogled v to, kar bi lahko počeli še bolje. Naša zgodba razvoja kakovosti je tako postala še legitimnejša in bolj argumentirana. Zahvaljujem se CPI, da je prepoznal naše delo in nas povabil k sodelovanju, saj nas je izkušnja dodatno opolnomočila za nadaljnje delo na tem področju.«

Mag. Dubravka Berc Prah, ravnateljica Šolskega centra Rogaška Slatina

»Sodelovanje v mednarodni kolegialni presoji je izjemna izkušnja in hvaležna sem zanjo. Pred presojjo smo imeli dve izobraževanji presojevalci iz različnih držav. V nadaljevanju smo se intenzivneje povezale slovenske presojevalke, ki smo začele pregledovati šolsko dokumentacijo in pripravljati vprašanja za različne ciljne skupine, pozneje sta se pridružila še člana ekipe iz Estonije in Hrvaške. Presoja je potekala tri dni. Časovnica je bila zelo natrpana. A delo na Šolskem centru Rogaška Slatina je potekalo v izjemnem vzdušju. Učitelji, dijaki, nekdanji dijaki, starši in delodajalci so bili pripravljeni sodelovati. Začutila sem pozitivno energijo šole in ljudi, ki so tam zaposleni.«

Koristno je, da vidiš, kako se zagotavljanja kakovosti lotevajo drugje. Dobiš ideje, ki jih lahko implementiraš v svoje delo. Predvsem pa sem hvaležna, da sem spoznala nove ljudi, s katerimi smo bili odlična ekipa in sem se lahko od njih veliko naučila.«

Maja Radšel, učiteljica na Šolskem centru Velenje

Vlogo koordinatorice mednarodnih kolegialnih presoj v sodelovanju s partnerji iz Finske, Estonije in Hrvaške sem sprejela kot poseben izziv. Najprej je bilo treba pritegniti in izbrati slovensko presojano šolo in ustrezne, strokovno suverene presojevalce in opazovalce ter zanje organizirati mednarodno usposabljanje. Sledilo je pripravljalo obdobje s šolo, podpora pri pripravi samoevalvacijskega poročila in organizacija mednarodne presoje, ki je zaradi kombinirane oblike izvedbe zahtevala še več usklajevanja z vključenimi. Pred, med in po presoji sem spremljala in usklajevala delo s presojevalci, opazovalci, prevajalci in vodstvom šole do evalvacijskega poročila. Vzporedno so potekale že priprave in organizacija kolegialnega sodelovanja na srednji šoli v Estoniji. Na daljavo sem bila prisotna kot opazovalka mednarodne kolegialne presoje na eni najuspešnejših srednjih šol na Finskem ter prispevala k usmeritvam na področju razvoja kakovosti dotične šole ter spoznala zanimive primere dobrih praks. Sodelovanje v nacionalnem in mednarodnem okolju me je obogatilo z novimi znanji in spoznanji ter stikalo nove medosebne povezave.

Mag. Gabi Ogulin Počrvina, predstavnica NRP EQAVET Slovenija na CPI-ju

LETNI POSVET O KAKOVOSTI 2022



Posveta se je v živo in na daljavo udeležilo 106 oseb: direktorji šolskih centrov, ravnatelji, predsedniki in člani šolskih timov za kakovost, posamezniki iz gimnazij in predstavniki systemske ravni.



Program posveta sta obogatila gostujoča predavatelja Zoran Lekić in Guus van Beek. Zoran Lekić prihaja iz mednarodnega podjetja Bureau Veritas. Večji del svoje profesionalne kariere je deloval na področju kakovosti in produktivnosti v proizvodnih in storitvenih organizacijah ter oral ledino pri vzpostavljanju certifikacijskih presoj v Sloveniji. Spregovoril je o aktualnih sistemih kakovosti v gospodarstvu ter principih, na katerih temeljijo.

Nizozemski predavatelj Guus van Beek, strokovnjak pri vzpostavljanju sistemov kakovosti v poklicnem izobraževanju, je predstavil razvojne trende na tem področju. Poudaril je pomembnost dialoga med notranjimi in zunanjimi deležniki pri upravljanju s kakovostjo. V nadaljevanju je predstavil pristope spodbujanja in merjenja kulture kakovosti na šoli.

V drugem delu posveta je potekala razprava, ki sta jo vodili Nives Počkar, predsednica Zveze srednjih šol in dijaških domov Slovenije, in predstavnica NRP EQAVET na Centru RS za poklicno izobraževanje. Oba deležnika sta ključna pri oblikovanju in udejanjanju nacionalne strategije upravljanja s kakovostjo poklicnega in strokovnega izobraževanja.

V razpravo so se vključevali tako udeleženci na daljavo kot tisti, ki so bili prisotni. Prispevali so kar nekaj pozitivnih praks in izkušenj v povezavi z upravljanjem s kakovostjo šol:

VODSTVA IN ŠOLSKI TIMI ZA KAKOVOST SO POROČALI:

- Samoevalvacija na šolah poteka predvsem s pomočjo vprašalnikov, ki jih šole bodisi razvijajo in nadgrajujejo same ali pa so (poleg tega) vključene v samoevalvacijo EPoS. Šole so kot pozitivno izkušnjo poudarile, da se orodja za samoevalvacijo z leti metodološko in vsebinsko **nadgrajujejo** ob podpori strokovnjakov s področja raziskovalne metodologije, nadgrajujejo pa se tudi z **vklučevanjem** novih deležnikov. Tako se poleg dijakov anketirajo učitelji, včasih tudi starši, diplomanti šole in delodajalci.
- Nekatere šole so poročale, da samoevalvacijo **dopolnjujejo** z zunanjo evalvacijo v obliki kolegialne presoje, ki jo prav tako koordinira NRP EQAVET in poteka z mednarodno zasnovanimi presojevalnimi timi.
- Šole so poudarile **pomen dolgoročnega načrtovanja kakovosti** na ravni šol za več let vnaprej, pri čemer vsako leto beležijo napredek.
- Predlagali so, da šole z veliko izkušnjami pri zagotavljanju kakovosti pomagajo tistim, ki teh izkušenj nimajo veliko, a želijo delati na tem. NRP EQAVET se odziva na to, in sicer z izvajanjem usposabljanj za šole, ki so podprta s prenosom dobrih praks in **mreženjem** med šolami.

V prihajajočih letih bi si šole želele, da jim Center RS za poklicno izobraževanje zagotavlja podporo kot do zdaj, ki pa naj jo v nadaljnjih letih nadgrajuje in širi na vse šole. Šole so ponovno poudarile potrebo po finančnem nagrajevanju članov šolskih timov za kakovost, ki na določenih stopnjah opravijo enormno delo pri razvoju orodij, organizaciji (samo) evalvacije, pripravi poročil in akcijskih načrtov za izboljšave, organizaciji in izvedbi internih usposabljanj na šoli ipd. Predlog je bil tudi razvoj nacionalnih orodij za spremljanje diplomantov na ravni šol.

Povratna informacija srednjih poklicnih in strokovnih šol bo pomemben vir pri nadaljnjem razvoju nacionalnega okvira kakovosti VIZ in podpore šolam. Na razvoj podpore šolam pa bodo vplivale še evropske usmeritve ter ugotovitve različnih evalvacij, ki jih izvajata Center RS za poklicno izobraževanje in Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.



II. Prispevek k razvoju evropskih sistemov poklicnega in strokovnega izobraževanja

Nacionalne referenčne točke mreže EQAVET 21 držav članic EU, med katerimi je bila tudi Slovenija, smo se strinjale, da bomo vstopile v zunanjo evalvacijo upravljanja s kakovostjo na ravni sistemov poklicnega in strokovnega izobraževanja. Potekale so v obliki medsebojnih pregledov⁶ med državami članicami v letih 2022 in 2023. V nadaljevanju predstavljamo zunanjo evalvacijo slovenskega sistema z mednarodno strokovno ekipo in sodelovanje slovenskih presojevalk v zunanji evalvaciji sistemov petih drugih evropskih držav.

ZUNANJA EVALVACIJA PODPORE ŠOLAM

Tema zunanje evalvacije v Sloveniji je bila **'Nacionalni sistem podpore srednjim poklicnim in strokovnim šolam pri njihovem internem upravljanju s kakovostjo'**. Strokovni pregled je opravil tim 7 presojevalcev⁷ iz **Avstrije, Grčije, Hrvaške, Irske, Nemčije in Nizozemske**, pod mentorstvom evropske strokovnjakinje, ki jo je določil Sekretariat EQAVET. Strokovni pregled sta koordinirala NRP EQAVET v Sloveniji v imenu Centra RS za poklicno izobraževanje in Sekretariat EQAVET.

Podpora srednjim poklicnim in strokovnim šolam pri internem upravljanju s kakovostjo poteka v različnih oblikah. Poleg Ministrstva za vzgojo in izobraževanje podporo šolam nudimo javni zavodi: Center RS za poklicno izobraževanje, Šola za ravnateljce pri Zavodu RS za šolstvo in Državni izpitni center.

Strokovni pregled je potekal v skladu s skupno metodologijo za medsebojne strokovne preglede, ki sta jo določila GD EMPL⁸ in Sekretariat EQAVET leta 2021 in jo predstavila v [priročniku](#). Kolegialna presoja na sistemski ravni poteka v štirih osnovnih fazah. V pripravljalni fazi država gostiteljica izbere temo in vsaj pet mednarodnih presojevalcev. Država gostiteljica, s pomočjo zunanjega mednarodnega strokovnjaka, poda konceptualno zasnovo presoje in odda samoevalvacijsko poročilo. Sledijo začetne diskusije med presojevalci in gostujočo državo, nato pa presojevalni obisk v živo ali na daljavo. V tretji fazi država gostiteljica prejme povratno informacijo presojevalcev. Na osnovi ugotovitev,

podanih s strani presojevalcev, država gostiteljica pripravi akcijski načrt izboljšav na presojanem področju. Presoja se zaključi s fazo spremljanja uresničevanja akcijskega načrta. V pripravljalni fazi je Slovenija pripravila samoevalvacijsko poročilo, na osnovi katerega smo v sodelovanju s Sekretariatom EQAVET zasnovali presojevalni obisk, ki je potekal **1. in 2. junija 2023** v KULT-u 316 na BIC-u Ljubljana.

Predmet zunanje evalvacije so bili trije vidiki:

- **Transparentnost:** V kakšni meri je podpora, ki jo srednjim poklicnim in strokovnim šolam pri internem upravljanju s kakovostjo nudijo ministrstvo in javni zavodi, notranje usklajena in medsebojno povezana?
- **Usposobljenost osebja** srednjih poklicnih in strokovnih šol za interno upravljanje s kakovostjo: Ali je stopnja avtonomije, ki je z zakonodajo podeljena šolam pri internem upravljanju s kakovostjo, ustrezna glede na stopnjo njihove usposobljenosti na tem področju?
- **Kakovost podpore** srednjim poklicnim in strokovnim šolam pri internem upravljanju s kakovostjo: Kako in s kakšnimi spodbudami opolnomočiti trenutni slovenski pristop, da bi povečali delež šol, ki imajo vzpostavljene celovite, funkcionalne, pregledne in delujoče interne sisteme kakovosti v skladu z zakonodajo in strokovnimi usmeritvami?



⁶ V angleškem jeziku "EQAVET system peer reviews".

⁷ Presojevalci so bili predstavniki nacionalnih referenčnih točk mreže EQAVET.

⁸ Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje – oddelek Evropske komisije, ki je odgovoren za politiko EU o zaposlovanju, socialnih zadevah, spretnostih, mobilnosti delovne sile in s tem povezane programe financiranja EU.

PREDNOSTI, KI SO JIH PRESOJEVALCI POUDARILI:

- Presojevalci so pohvalili **odprtost** in motivacijo Ministrstva za vzgojo in izobraževanje za identificiranje razlogov za neaktivnost ali prenizko aktivnost velikega deleža šol pri sistematičnem upravljanju s kakovostjo.
- NRP EQAVET so prepoznali kot močno vmesno partnerico pri nujenju podpore šolam in pohvalili naše **prilagajanje** potrebam šol ter nas spodbudili, da z razvojem nadaljnjih usmeritev nadaljujemo. Center RS za poklicno izobraževanje so spodbudili, da naj uporabi razpoložljive vire, znanje in kompetence zaposlenih ter nadaljuje z nujenjem podpore šolam ter jo **širi na vse šole**.
- Potrdili so obstoj šol, ki predstavljajo primere dobre prakse na področju upravljanja s kakovostjo. Te šole bi bile lahko **vzglede oz. modele** šolam z nižjo stopnjo aktivnosti pri sistematičnem upravljanju s kakovostjo in jim nudile podporo.
- Prepoznali so, da smo se prisotni deležniki zavedali, da je skrb za kakovost poklicnega in strokovnega izobraževanja **skupna odgovornost** vseh in da moramo težave v zvezi s tem reševati skupaj in povezano.
- Pohvalili so ustanovitev šolskih komisij za kakovost, ki vključujejo dijake ter zunanje partnerje (starše in delodajalce) in imajo obstoj zagotovljen v zakonodaji, saj lahko delujejo kot **podporno** svetovalno telo šolam.
- Prepoznali so, da v nacionalnem prostoru šolam nudimo veliko usmerjevalnih gradiv in orodij, vključno z e-samoevalvacijo, poleg tega lahko šole s sodelovanjem v razvojnih projektih **izboljšujejo** svoje pristope.

Na presojevalnem obisku so poleg NRP EQAVET na Centru RS za poklicno izobraževanje s svojimi predstavami in v intervjujih sodelovali predstavniki štirih slovenskih srednjih poklicnih in strokovnih šol/šolskih centrov, predstavniki Sektorja za kakovost in analize Ministrstva za vzgojo in izobraževanje ter predstavnik Državnega izpitnega centra. Sekretariat EQAVET nam je, kot vsaki državi, omogočil strokovno podporo objektivne zunanje nacionalne

strokovnjakinje, ki je v času priprav in samega strokovnega pregleda sodelovala z NRP EQAVET.

Ob zaključku obiska smo prejeli prvo povratno informacijo ekipe presojevalcev, mesec po obisku pa evalvacijsko poročilo. Ključne evalvacijske ugotovitve so poudarile tako prednosti kot področja za izboljšanje slovenskega pristopa k podpori šolam, ki jih povzemamo v okvirčkih.

PODROČJA ZA DODATNI PREMISLEK, H KATERIM SO NAS PRESOJEVALCI USMERILI:

- Presojevalci so spodbudili Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, da nadaljuje z **razvojem nacionalnega okvira kakovosti** in promoviranjem uporabe enotne terminologije na tem področju.
- Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje in CPI-ju so svetovali stalni dialog in vzpostavljanje partnerstev z vsemi šolami, v katerem bi šolam redno predstavljali prednosti sistematičnega upravljanja s kakovostjo. Še posebej so poudarili pomembnost **stalnega dialoga** s šolami, ki na področju upravljanja s kakovostjo ostajajo neaktivne oz. nizko aktivne in ki ne pripravljajo in/ali objavljajo poročil o kakovosti. Pomembno je poznati razloge za to, da bi lahko oblikovali podporo zanje. Za namen vodenja stalnega dialoga so predlagali **pripravo načrta komunikacije z vsemi šolami**.
- Predlagajo spodbuditev šol k premisleku o **dolgoročnih strateških ciljih** in uporabi samoevalvacije oz. internih sistemov kakovosti kot orodij pri zasledovanju strateških ciljev. Istočasno predlagajo spremembo osredotočenosti od samoevalvacije k vzpostavitvi **vseobsegajočih internih sistemov kakovosti na šolah**. Vključujejo naj program razvoja in celoten krog zagotavljanja kakovosti kot integralni proces znotraj sistema (in ne dodatno delo). Sistemi kakovosti naj imajo opredeljene cilje, orodja in odgovornosti.
- Presojevalci so poudarili, da je treba pojasniti **vloge in odgovornosti** vseh deležnikov pri upravljanju s kakovostjo, in sicer tako na ravni sistema (Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, javnih zavodov idr.) kot na ravni šol (ravnatelj, učitelj, dijakov, konzorcijev šolskih centrov idr.).

- Zaznali so težave pri iskanju **ravnotežja** med nadzorom sistemske ravni in avtonomijo šol pri upravljanju s kakovostjo šol. Predlagali so premislek o uvedbi bolj centraliziranega pristopa k usmerjanju šol pri upravljanju s kakovostjo, zlasti tistih, ki ostajajo neaktivne ali nizko aktivne na tem področju. Predlagali so dodajanje oblik zunanje evalvacije z namenom izboljševanja podpore šolam.
- Predlagali so vzpostavitev **mrež šol za kakovost** ter zagotavljanje večje **prepoznavnosti** strokovnega znanja članov timov in strokovnjakov za kakovost. Prepoznavnost se lahko udejanja v obliki formaliziranja različnih spodbud (kot npr. v obliki kariernega napredovanja ipd.).
- Presojevalci so se strinjali, da je vloga ravnateljev na področju zagotavljanja kakovosti **ključna** in da je treba zagotoviti, da so na tem področju dovolj dobro usposobljeni.

Evalvacijske ugotovitve bodo pomemben vir načrtovanja in udejanjanja izboljšav podpore srednjim poklicnim in strokovnim šolam pri internem upravljanju s kakovostjo. Za nas, predstavnike nacionalnih deležnikov, je predstavljala

priložnost za temeljito refleksijo in premislek o nadaljnjih razvojnih korakih. V naslednjem letu sledi priprava **akcijskega načrta izboljšav** na nacionalni ravni ter evalviranje učinka strokovnega pregleda.

PREDSTAVNICE NRP EQAVET – PRESOJEVALKE KAKOVOSTI EVROPSKIH SISTEMOV POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA

21 držav članic EU se je odločilo za zunanjo evalvacijo nacionalnih ureditev v povezavi z zagotavljanjem kakovosti sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Vsaka država si je izbrala segment v sistemu, na katerem si želi izboljšav, in ga ponudila v presojo. Slovenske sistemske presojevalke kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja smo sodelovale v sistemskih presojah kakovosti naslednjih držav:

- Na Slovaškem, novembra 2022: v presoji kakovosti je bil [nastajajoči sistem potrjevanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja](#).



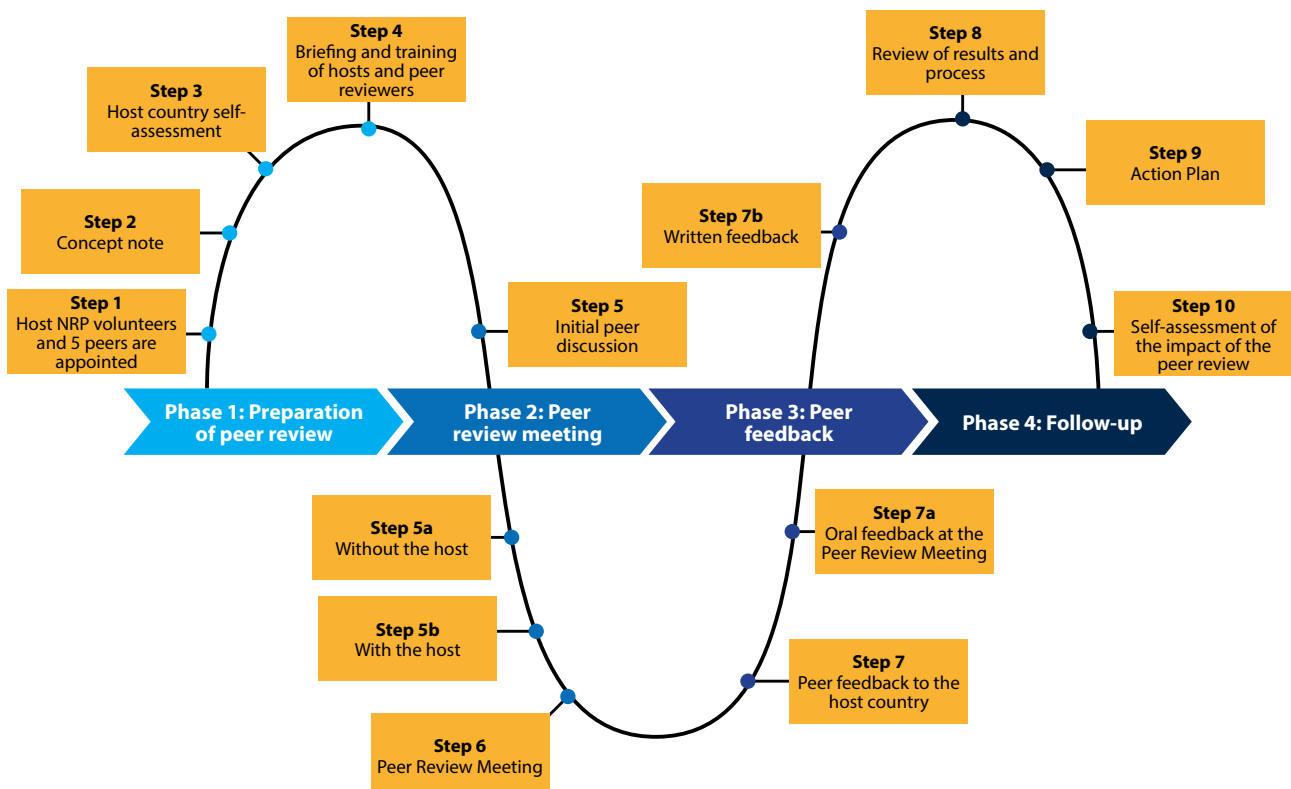
- Na Hrvaškem, decembra 2022: v presoji kakovosti je bila [samoevalvacija hrvaških srednjih poklicnih in strokovnih šol](#).
- V francoskem delu Belgije, marca 2023: v presoji kakovosti je bilo [odzivanje izobraževalnega sistema na potrebe trga dela](#).
- V Grčiji, aprila 2023: v presoji kakovosti je bila [metodologija zagotavljanja kakovosti poklicnih šol](#).
- Na Nizozemskem, maja 2023: v presoji kakovosti je bilo [vključevanje dijakov in vloga učiteljev pri razvoju kakovosti v srednješolskem poklicnem izobraževanju](#).

Teme presoj v Sloveniji, na Nizozemskem, Hrvaškem in v Grčiji so si bile sorodne. Tako je bila naša izkušnja učenja drug od drugega in soustvarjanja skupnega novega znanja na izbranem področju intenzivna.

Nacionalne referenčne točke mreže EQAVET smo pod mentorstvom Sekretariata EQAVET med letoma 2022 in 2023 izvedle 21 medsebojnih strokovnih pregledov, ki so predstavljeni na [spletni strani Evropske komisije](#). Med letoma 2024 in 2026 bomo v mreži EQAVET z medsebojnimi strokovnimi pregledi med državami članicami nadaljevali.

MEDSEBOJNI STROKOVNI PREGLEDI EQAVET MED DRŽAVAMI ČLANICAMI EU V LETIH 2022–2023

Svet Evropske unije je novembra 2020 v Uradnem listu Evropske unije objavil [Priporočilo Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju \(PIU\) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost](#), v katerem je mrežo EQAVET pozval k razvoju posebne metodologije za medsebojne strokovne preglede med državami članicami. Namen medsebojnih pregledov je podpreti izboljšanje in preglednost ureditev v povezavi z zagotavljanjem kakovosti sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja držav članic. Leta 2021 se je mreža EQAVET, ob podpori GD EMPL-ja in Sekretariata EQAVET, uskladila glede skupne metodologije medsebojnih strokovnih pregledov in jo predstavila v [priročniku](#). Nacionalne referenčne točke EQAVET (NRP-ji EQAVET) 21 držav članic, med katerimi je bila tudi Slovenija, so se strinjale, da bodo sodelovale pri prvi stopnji medsebojnih strokovnih pregledov.



Slika 3: Potek zunanjega strokovnega pregleda z mednarodno ekipo strokovnjakov na ravni sistema PSI po metodologiji EQAVET.



Nacionalna referenčna točka za kakovost poklicnega in strokovnega izobraževanja – EQAVET NRP v Sloveniji

Center RS za poklicno izobraževanje

Kajuhova 32u, 1000 Ljubljana
T: +386 1 586 42 26
S: <http://www.eqavet-nrp-slo.si>
E: eqavetnrp.slo@cpi.si



CPI
CENTER RS ZA
POKLICNO
IZOBRAŽEVANJE

Uredili: Saša Grašič in dr. Lidija Stermecki

Avtorice: Saša Grašič, mag. Gabi Ogulin Počrvina, Katja Kavnik in dr. Lidija Stermecki

Aktivnosti EQAVET NRP v Sloveniji so med letoma 2021 in 2023 izvajale Saša Grašič, mag. Gabi Ogulin Počrvina, Katja Kavnik in dr. Lidija Stermecki v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki iz Slovenije in tujine, Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje ter slovenskimi srednjimi poklicnimi in strokovnimi šolami.

Naklada: 300 izvodov

Izdal: CPI, 2023

Action Grant ERASMUS-EDU-2021-EQAVET-IBA; Support to the European Quality Assurance in Vocational Education (EQAVET) and Training National Reference Points (NRPs); Grant Agreement, Project 101048449-EQAVETNRP SLO 2021

